

SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30154>

Özet

SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği (Short Form Health Survey - 12), bireylerin algılanan sağlık durumları ve yaşam kalitesinin fiziksel ve ruhsal bileşenlerini hızlı ve etkili bir şekilde değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş yaygın bir ölçektir. Bu akademik giriş, ölçeğin 2020 yılında Cem Soylu ve Burcu Kütük tarafından gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışmasına odaklanmaktadır. Yaşam kalitesi ölçümlerinde standardizasyonu sağlamak ve klinik ile araştırma ortamlarında güvenilir veriler elde etmek için uyarlanan SF-12, sağlık hizmetleri sonuçlarının değerlendirilmesinde önemli bir psikometrik araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

SF-12, Yaşam Kalitesi, Sağlıkla İlişkili Yaşam Kalitesi, Psikometrik, Uyarlama, Sağlık Değerlendirmesi, Güvenirlilik, Geçerlik

Yazarlar

Cem Soylu, Burcu Kütük

Amaç

SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin temel amacı, genel sağlık durumunun ve yaşam kalitesinin sekiz farklı alt boyutunu ölçerek, bu bilgileri Fiziksel Sağlık Bileşen Özeti (FSBÖ) ve Ruhsal Sağlık Bileşen Özeti (RSBÖ) olmak üzere iki ana bileşen özeti puanı halinde sunmaktır. Ölçek, orijinal SF-36'nin daha kısa bir versiyonu olup, özellikle zaman kıstılaması olan veya geniş örneklem gerektiren çalışmalarda pratiklik sağlamak için tasarlanmıştır.

Türkçe uyarlaması, ölçeğin Türkiye popülasyonunda dilsel, kültürel ve psikometrik açıdan uygunluğunu kanıtlamak üzere yapılmıştır. Bu uyarlama sayesinde, Türk araştırmacılar ve klinisyenler, uluslararası alanda kabul görmüş ve standartlaştırılmış bir araç kullanarak hastaların veya genel popülasyonun sağlıkla ilişkili yaşam kalitesini güvenle değerlendirebilmektedirler. Bu, özellikle sağlık politikaları ve tedavi sonuçlarının değerlendirilmesinde kritik veriler sunar.

Yapı

SF-12, Sağlıkla İlişkili Yaşam Kalitesi (HRQoL) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin fiziksel ve zihinsel sağlık durumlarının günlük aktiviteler, duygusal durum ve sosyal etkileşim üzerindeki öznel etkisini kapsar. Ölçek, 12 madde aracılığıyla sekiz temel sağlık konseptini değerlendirir:

Fiziksel Yetersizlik

Fiziksel Nedenlerle Rol Kısıtlaması
Bedensel Ağrı
Genel Sağlık Algısı
Canlılık
Sosyal İlişimsellik
Duygusal Nedenlerle Rol Kısıtlaması
Ruh Sağlığı

Bu sekiz alt boyut, daha sonra standart algoritmalar kullanılarak iki ana bileşen özeti puanına dönüştürülür: Fiziksel Sağlık Bileşen Özeti (FSBÖ) ve Ruhsal Sağlık Bileşen Özeti (RSBÖ). Bu iki bileşen, bireyin sağlık durumunun kapsamlı ve yorumlanabilir bir özeti sunar.

Geçerlik

SF-12'nin Türkçe formunun geçerlik çalışması, Soylu ve Kütük (2020) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmada, ölçeğin yapı geçerliği üzerinde durulmuş ve genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak ölçeğin orijinal iki faktörlü (fiziksel ve ruhsal sağlık) yapıya Türk örnekleminde de sürdürüp sürdürmediği incelenmiştir. Analiz sonuçları, maddelerin beklenen faktörlere yüksek düzeyde yüklendiğini ve modelin genel olarak iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin ayrırt edici geçerliği, farklı sağlık durumlarına sahip gruplar arasında anlamlı puan farkları gösterip göstermediği incelenerek teyit edilmiştir. Elde edilen geçerlik katsayıları, SF-12'nin Türk kültüründe sağlıkla ilişkili yaşam kalitesini doğru ve geçerli bir şekilde ölçebildiğini desteklemektedir. Detaylı geçerlik analizleri ve istatistiksel sonuçlar, ilgili referansta mevcuttur.

Güvenirlilik

Türkçe SF-12 formunun güvenirlilik değerlendirilmesi, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık, ölçeğin tüm maddelerinin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren Cronbach Alfa katsayısı ile analiz edilmiştir. Soylu ve Kütük (2020) çalışmasında, hem iki ana bileşen özeti için hem de sekiz alt boyut için kabul edilebilir düzeyde yüksek Cronbach Alfa değerleri elde edilmiştir.

Test-tekrar test güvenilirliği, ölçeğin zaman içinde kararlılığını değerlendirilmiştir. İki farklı zamanda uygulanan test sonuçları arasındaki korelasyonun yüksek olması, ölçeğin bireylerin sağlık durumunda önemli bir değişiklik olmadıkça tutarlı puanlar ürettiğini kanıtlanmıştır. Bu bulgular, SF-12'nin Türkçe kullanımıyla yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

SF-12'nin faktör yapısı, ölçeğin Fiziksel Sağlık Bileşen Özeti (FSBÖ) ve Ruhsal Sağlık Bileşen Özeti (RSBÖ) olmak üzere iki temel boyutta toplandı ve öngörür. Türkçe uyarlama çalışması, bu iki boyutlu yapıyı desteklemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Analizler, 12 maddenin beklenen iki faktörlü yapıyla uyumlu olduğunu ve modelin iyi uyum indekslerine sahip olduğunu doğrulamıştır.

Faktör yükleri, fiziksel katamalar, ağırlık ve fiziksel ilevsel maddelerinin FSBÖ faktörüne güçlü bir şekilde yüklendiğini; duygusal katamalar, canlılık ve ruh sağlığı maddelerinin ise RSBÖ faktörüne yüklendiğini göstermiştir. Bu sonuçlar, SF-12'nin yapısal geçerliliğinin Türk popülasyonunda da korunduğunu teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 12 maddeden oluşan, bireyin kendi beyanına dayalı (öz bildirim) ölçek.

Language Available: Türkçe, İngilizce, İspanyolca ve çok sayıda uluslararası dil.

Population Group: Geniş popülasyon ve klinik örneklemeler.

Age Group: 18 yaş ve üzeri yetişkinler.

Population Details: Ölçek, genel nüfus taramaları ve yanısıra, çeşitli kronik hastalıkları olan veya sağlık hizmetlerinden yararlanan bireylerin sağlık sonuçlarını değerlendirmek için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Test Methodology: Maddeler, Likert tipi seçenekler (örneğin, 5 veya 6 puanlı) ve ikili (evet/hayır) yanıt formatları ve bir kombinasyonu kullanılır. Ham puanlar, iki ana bileşen özeti (FSBÖ ve RSBÖ) elde etmek için standartlaştırılmış skorlama algoritmaları aracılığıyla dönüştürülür.

Anahtar Kelimeler

Sağlık Ölçümü, Psikometri, SF-12, Fiziksel Sağlık, Ruhsal Sağlık, Yaşam Kalitesi Değerlendirmesi, Ölçek Geliştirme, Türkçe Form

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir

Affiliation Email addresses: csoylu@hacettepe.edu.tr

Correspondence Address: Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye

İzinler, Ücret ve Test Yılı

SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerlik çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için genellikle telif hakkı sahiplerinden (IQVIA/Optum veya ilgili lisans sahipleri) izin alınması gerekmektedir. Akademik veya klinik kullanım için detaylı izin ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Cem Soylu ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Uyarılma çalışmasına ait orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: [sf-12-yasam-kalitesi-olcegi-toad.pdf](#). Ek olarak, çalışmanın taslak veya ek materyalleri şu bağlantıda bulunabilir: [submission.turkpsikiyatri.com](#).

Kaynaklar

Soylu, C., ve Kütük, B. (2020). SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 1-9. DOI: [10.5080/u25700](#).

SF-12 Yaşam Kalitesi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin 12 maddesi, telif hakları nedeniyle bu akademik girişe tam olarak eklenememektedir. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme formatı için lütfen Soylu ve Kütük (2020) tarafından yayınlanan orijinal makaleye başvurunuz.

SF-12, genel olarak aşağıdaki sekiz sağlık konseptini ölçen 12 maddeyi içerir:

Fiziksel İyileşimlik

Fiziksel Nedenlerle Rol Kısıtlaması

Bedensel Ağrı

Genel Sağlık Algısı

Canlılık

Sosyal İyileşimlik

Duygusal Nedenlerle Rol Kısıtlaması

Ruh Sağlığı